

مقایسه انگیزش شرکت دانش آموزان و دانشجویان پسر ورزشکار در فعالیت‌های ورزشی و رابطه آن با هدف‌گرایی ورزشی آنان

دکتر پیروش نوربخش؛ استاد یار دانشگاه شهید چمران اهواز
ابراهیم مزارعی؛ کارشناس ارشد تربیت بدنی

چکیده:

هدف از مطالعه حاضر، مقایسه انگیزش شرکت دانش آموزان و دانشجویان پسر ورزشکار در فعالیت‌های ورزشی و رابطه آن با هدف‌گرایی ورزشی آنان بود. نمونه‌های این تحقیق را ۱۵۰ دانش‌آموز راهنمایی با میانگین سنی ۱۳/۸۵ سال، ۱۵۰ دانش‌آموز دبیرستانی با میانگین سنی ۱۶/۶۰ سال و ۱۵۰ نفر دانشجویان با میانگین سنی ۲۲/۰۲ سال تشکیل دادند. از پرسشنامه انگیزش شرکت در فعالیت‌های ورزشی (PMQ) گیل و همکارانش (۱۹۸۳) و پرسشنامه هدف‌گرایی ورزشی معطوف به تکلیف و معطوف به خود (TEOSQ) دیودا و نیکولز (۱۹۹۵)، به ترتیب برای ارزیابی دلایل مشارکت در ورزش و ارزیابی هدف‌گرایی ورزشی استفاده شد. تحلیل عاملی (PMQ) پنج بعد از انگیزه‌ها یعنی پیوند جویی و کار گروهی؛ تفریح کردن و سرگرمی؛ انگیزه‌های بیرونی؛ برانگیختگی یا رقابت طلبی، و بهبود و یادگیری مهارت‌ها را نشان داد. شرکت‌کنندگان، یادگیری و بهبود مهارت‌ها را مهم‌ترین انگیزش خود بیان کردند. تحلیل واریانس چند متغیره، تفاوت در انگیزه‌ها و هدف‌گرایها را بین گروه‌ها نشان داد. مقایسه سه گروه نشان داد که دانشجویان ورزشکار در عامل تفریح و سرگرمی (انگیزه درونی) از دو گروه دیگر بالاتر و در انگیزه‌های بیرونی نسبت به دو گروه دانش‌آموزان پایین‌تر بودند. در عامل برانگیختگی یا رقابت طلبی (انگیزه درونی) بین دانش‌آموزان راهنمایی و دبیرستان تفاوت معناداری مشاهده شد که برتری با دانش‌آموزان دبیرستانی بود. علاوه بر این، از بین ابعاد انگیزه‌های مورد مطالعه، بین هدف‌گرایی معطوف به تکلیف با ابعاد انگیزه‌های درونی و هدف‌گرایی معطوف به خود با انگیزه‌های بیرونی، رابطه مثبت و معناداری یافت شد.

واژگان کلیدی: انگیزش، هدف‌گرایی ورزشی، ورزشکار، فعالیت‌های ورزشی

° E-mail: parivashnourbakhsh@yahoo.com

مقدمه

متخصصان تربیت بدنی و علوم ورزشی برای شرکت افراد، به ویژه ورزشکاران، در فعالیتهای ورزشی به دو عامل هدف‌گرایی و ایجاد انگیزش اشاره می‌کنند (۱۲، ۱۳). آنها معتقدند که بین عامل انگیزش و هدف‌گرایی فرد ارتباط متقابل وجود دارد. انشل^۱ (۱۹۹۹) اظهار می‌دارد، برای اینکه فرد انگیزه لازم را برای اجرای کاری پیدا کند، باید با هدفهای او هماهنگ باشد. این یک ارتباط متقابل است. گاهی امکان دارد که هدفها نیز انگیزه لازم را برای تلاش و پایداری دسترسی به مقصود فراهم کند. روان‌شناسان از هدف‌گرایی برای توصیف ویژگیهای شخصیتی افراد نام می‌برند. آنان معتقدند که افراد، دو هدف‌گرایی معطوف به تکلیف و معطوف به خود دارند. هر یک از این هدف‌گراییها، انگیزه‌های متفاوتی برای اجرای کارها فراهم می‌آورند. برای مثال، هدف‌گرایی معطوف به تکلیف سبب می‌شود که ورزشکاران انگیزه لازم برای کسب مهارتهای مورد نیاز بسیاری از فعالیتهای ورزشی را پیدا کنند. از طرف دیگر، هدف‌گرایی معطوف به خود به برقراری دیدگاههای مثبت درباره توانایی فردی و پرهیز از قضاوتهای منفی ارتباط پیدا می‌کند.

برخی دیگر از متخصصان، انگیزش را عامل مهمی برای دسترسی به هدفها می‌دانند. برای مثال، انشل (۱۹۹۳) انگیزش^۲ را عاملی برای انتخاب و جهت‌دادن به رفتار و پایداری تا رسیدن به هدف تعریف می‌کند (۱). انگیزش از دو جنبه شدت و جهت نیز مورد مطالعه روان‌شناسان قرار گرفته است. شدت انگیزش، یعنی شخص چگونه برانگیخته می‌شود و نیرو می‌گیرد و یا برای رسیدن به یک هدف مشخص چقدر سعی و کوشش می‌کند. جهت انگیزش به

انتخاب هدف مربوط می‌شود. حال انگیزش افراد در اجرای کاری چیست؟ چرا جوانان انگیزش شرکت در بعضی از ورزشها را پیدا می‌کنند و انگیزش خود را برای شرکت در ورزشهای دیگر از دست می‌دهند، به هدفهایی مربوط می‌شوند که دنبال می‌کنند. درک نیازهایی که می‌تواند هدف‌گرایی معطوف به تکلیف و هدف‌گرایی معطوف به خود را به دنبال داشته باشد، اجزای مهم انگیزش را فراهم می‌آورند. محققان زیادی، به بررسی انگیزش شرکت ورزشکاران رشته‌های گوناگون در فعالیتهای ورزشی پرداخته‌اند (۱۹، ۶، ۵، ۱۷، ۴، ۲۰، ۱۵، ۱۱). آنان مهم‌ترین انگیزه‌های ورزشکاران را یادگیری مهارتهای جدید، بهبود مهارتهای ورزشی موجود، احساس لذت بردن از کسب آمادگی جسمانی، لذت بردن از شرکت در رقابتهای سالم و کسب مقام و شهرت بیان کرده‌اند. بنار (۱۳۸۱)، انگیزه اصلی شرکت دانش‌آموزان را در کلاسهای تربیت بدنی مدرسه‌ها، رشد فردی، تعامل اجتماعی، سازگاری و انطباق محیطی آنان می‌داند (۲). هاریسون و لینچ^۳ (۲۰۰۵) انگیزه شرکت ورزشکاران را در ورزشها، بیشتر انگیزه‌های بیرونی ذکر می‌کنند (۱۰).

برای اینکه فرد احساس برانگیختگی کند، باید در فعالیتهای شرکت جوید که با هدفهای او هماهنگ هستند، هدفها به تلاشها و میزان پایداری تکلیف جهت می‌دهند. از هدفها نیز برای توصیف ویژگیهای شخصیتی افراد استفاده می‌شود. این نقش، حاکی از آمادگی قبلی برای شرکت در فعالیتهای براساس انگیزه برای چیزی است که فرد می‌خواهد به دست آورد. از آنجا که این گرایش با ثبات، بلند مدت و در حال

1. Anshel
2. Motivation
3. Harrison & Lynch

هدف‌گرایی ورزشی دانش‌آموزان پسر ورزشکار راهنمایی رابطه وجود دارد. ۳. بین انگیزش شرکت در فعالیتهای ورزشی و هدف‌گرایی ورزشی دانش‌آموزان پسر ورزشکار دبیرستانی رابطه وجود دارد. ۴. بین انگیزش شرکت در فعالیتهای ورزشی و هدف‌گرایی دانشجویان پسر ورزشکار رابطه وجود دارد.

روش شناسی تحقیق

روش این تحقیق توصیفی و از نوع میدانی بود. جامعه آماری این تحقیق را تمام دانش‌آموزان پسر راهنمایی و دبیرستانی شرکت‌کننده در مرحله نهایی المپیاد ورزشی دانش‌آموزی استان خوزستان و همچنین، دانشجویان پسر شرکت‌کننده در المپیاد ورزشی درون دانشگاهی دانشگاه شهید چمران که در رشته‌های گروهی و رشته‌های انفرادی به رقابت پرداخته بودند، تشکیل داد. با توجه به حجم بزرگ ورزشکاران شرکت‌کننده، نمونه این تحقیق مجموعاً ۴۵۰ پسر ورزشکار بود که به طور یکسان از هر گروه تعداد ۱۵۰ نفر به طور تصادفی انتخاب شدند.

از پرسشنامه‌های انگیزش شرکت در فعالیتهای ورزشی^۱ (PMQ) گیل، گروس و هادلستون^۲ (۱۹۸۳) و پرسشنامه هدف‌گرایی ورزشی (TEOSQ) دیودا و نیکولز^۳ (۱۹۹۵) برای گردآوری داده‌ها

تغییر از موقعیتی به موقعیت دیگر است، این آمادگی قبلی را هدف‌گرایی^۱ می‌نامند. افراد یکی از دو هدف‌گرایی معطوف به تکلیف یا معطوف به خود را دارند. هدف‌گرایی معطوف به تکلیف، بازتاب توانایی ورزشکار برای تسلط بر تکالیف یا بهتر شدن مهارت است. موفقیت بر حسب معیارهای درونی (خود ارجاعی) تعریف می‌شود و تابعی از مقایسه عملکرد فعلی با عملکرد قبلی شخص است. هدف‌گرایی معطوف به خود، مربوط به برقراری دیدگاههای مثبت درباره توانایی شخص و پرهیز از قضاوت‌های منفی در توانایی اوست (دیگر ارجاعی). نوع هدف‌گرایی بر انگیزشهای اشخاص برای شرکت در فعالیتهای ورزشی تأثیر می‌گذارد (۷).

محققانی چون لیندنر و سیت^۲ (۲۰۰۴)، لیوکونن و همکارانش^۳ (۲۰۰۳)، توژر و همکارانش^۴ (۲۰۰۰)، مالت و فلتز^۵ (۲۰۰۱)، استینبرگ و همکارانش^۶ (۲۰۰۰)، زاهاریدیس و بیدل^۷ (۲۰۰۰) به بررسی رابطه بین نوع هدف‌گرایی و انگیزه‌های شرکت در ورزش پرداختند و نتیجه گرفتند که رابطه متقابلی بین هدف‌گرایی و انگیزه‌های شرکت وجود دارد؛ به بیان دیگر، بین دیدگاه مشارکت فرد در فعالیتهای ورزشی و هدف‌گرایی او تعامل و ارتباط وجود دارد (۱۲، ۱۳، ۲۰، ۱۴، ۱۸، ۲۱).

بنابراین، با توجه به مبانی نظری یعنی تعامل بین انگیزش و هدف‌گرایی، هدف تحقیق حاضر را شناخت انگیزه‌های جوانان و نوجوانان برای شرکت در فعالیتهای ورزشی تشکیل داد. برای دستیابی به این هدف، این فرضیه‌های در $p < 0/05$ مورد آزمون قرار گرفتند: ۱. بین انگیزش شرکت دانش‌آموزان پسر ورزشکار راهنمایی، دبیرستانی و دانشجویان پسر ورزشکار در فعالیتهای ورزشی تفاوت وجود دارد. ۲. بین انگیزش شرکت در فعالیتهای ورزشی و

1. Goal orientation
2. Lindner & Sit
3. Liukkonen et al
4. Treasure et al
5. Malet & Feltz
6. Steinberg et al
7. Zahariadis & Biddle
8. Participation motivation questionnaire
9. Gill, Gross & Huddleston
10. Duda & Nichols

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای تحقیق برای آزمودنیها به تفکیک مقطع تحصیلی

مقطع تحصیلی		راهنمایی		دبیرستان		دانشگاه
شاخص آماری		انحراف	میانگین	انحراف	میانگین	انحراف
متغیر		معیار		معیار		معیار
فعالتهای ورزشی	پیوند جویی	۰/۳۴	۴/۰۹۳	۰/۵۰	۴/۰۳	۰/۴۲
	تفریح کردن	۰/۳۴	۴/۰۳	۰/۳۴	۴/۰۵	۰/۵۸
	انگیزه‌های بیرونی	۰/۳۵	۴/۰۹۲	۰/۳۹	۴/۰۸	۰/۴۵
	برانگیختگی	۰/۴۱	۴/۰۲	۰/۴۷	۴/۱۴	۰/۲۶
	بهبود مهارتها	۰/۳۱	۴/۱۲	۰/۴۶	۴/۱۶	۰/۵۶
مراقبت	معطوف به تکلیف	۰/۲۸	۴/۱۴	۰/۲۵	۴/۱۶	۰/۲۶
	معطوف به خود	۰/۲۹	۳/۵۶	۰/۳۰	۳/۶۱	۰/۳۲

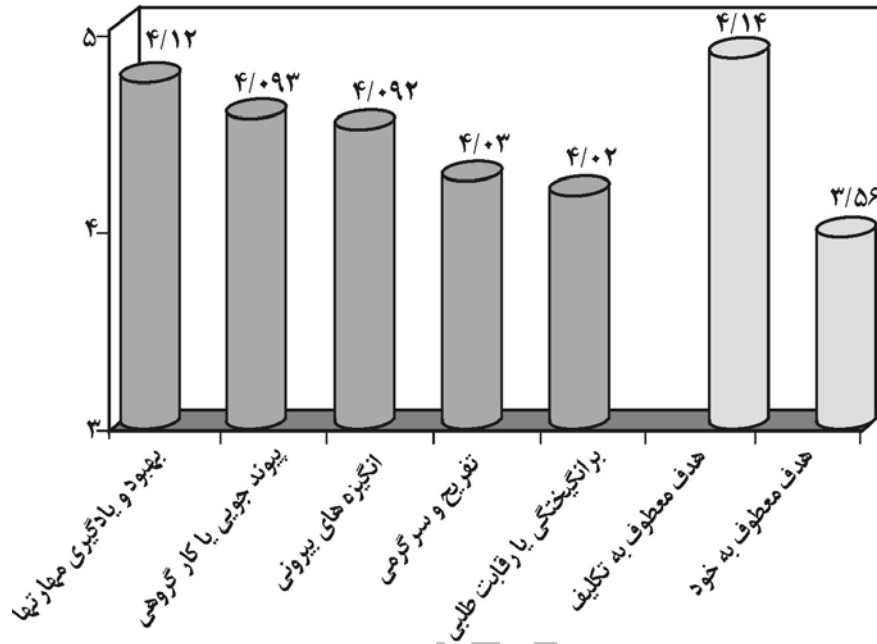
ترتیب برابر $I=0/66$ □ و $I=0/81$ □ بودند. همچنین، از پرسشنامه درک موفقیت رابترز و همکارانش (۱۹۸۹) برای اعتبار ملاکی TEOSQ (۱۵) و از روش همسانی درونی برای پایایی این پرسشنامه استفاده شد. ضرایب به دست آمده، به ترتیب $I=0/63$ و $I=0/78$ □ گزارش شدند. از میانگین و انحراف معیار برای آمار توصیفی و برای بررسی فرضیه‌های این تحقیق از آمار استنباطی، مانند تحلیل واریانس چند متغیره MANOVA و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

نتایج تحقیق

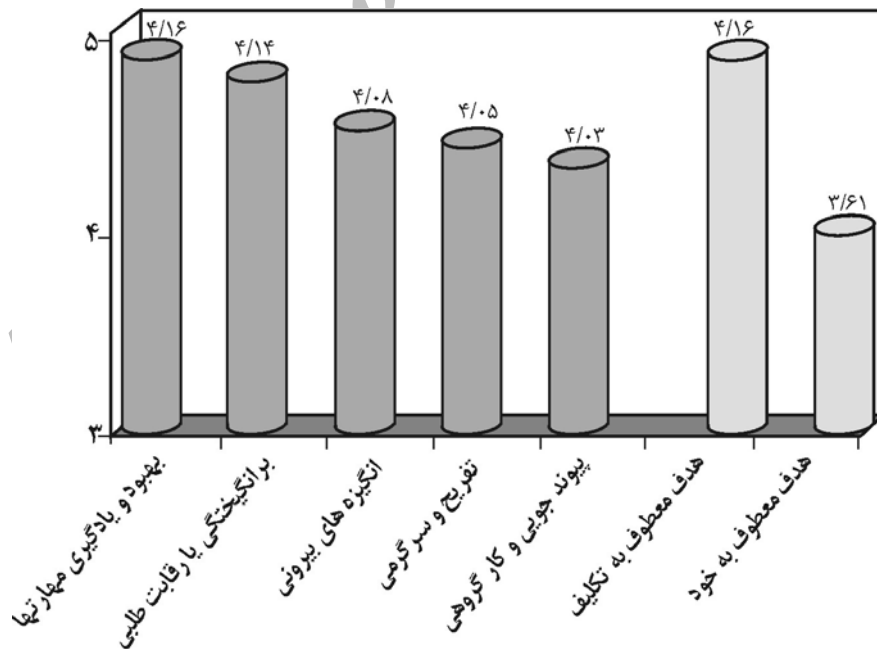
جدول ۱، یافته‌های توصیفی نمره‌های عاملهای پرسشنامه PMQ و TEOSQ □ را برای آزمودنیها به تفکیک مقطع تحصیلی نشان می‌دهد. نمودارهای ۱، ۲ و ۳ میانگین متغیرهای تحقیق و اولویتهای این متغیرها را برای آزمودنیهای مقاطع متفاوت نشان می‌دهند.

استفاده شد (۹، ۷). پرسشنامه انگیزه شرکت در فعالیتهای ورزشی دارای ۳۰ ماده است که بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت نمره گذاری می‌شود. با استفاده از تحلیل عامل، پرسشنامه PMQ به پنج عامل پیوند جویی یا کار گروهی، تفریح کردن و سرگرمی، انگیزه‌های بیرونی، برانگیختگی یا رقابت طلبی و بهبود و یادگیری مهارتها تجزیه شد. بر اساس میانگین این عاملها، اولویت‌بندی انگیزشهای دانش‌آموزان و دانشجویان میسر شد. پرسشنامه TEOSQ ۱۳ ماده دارد و نوع هدف‌گرایی ورزشی ورزشکاران را در دو بعد هدف‌گرایی معطوف به تکلیف و معطوف به خود اندازه‌گیری می‌کند. مقیاس نمره گذاری در این پرسشنامه بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت است.

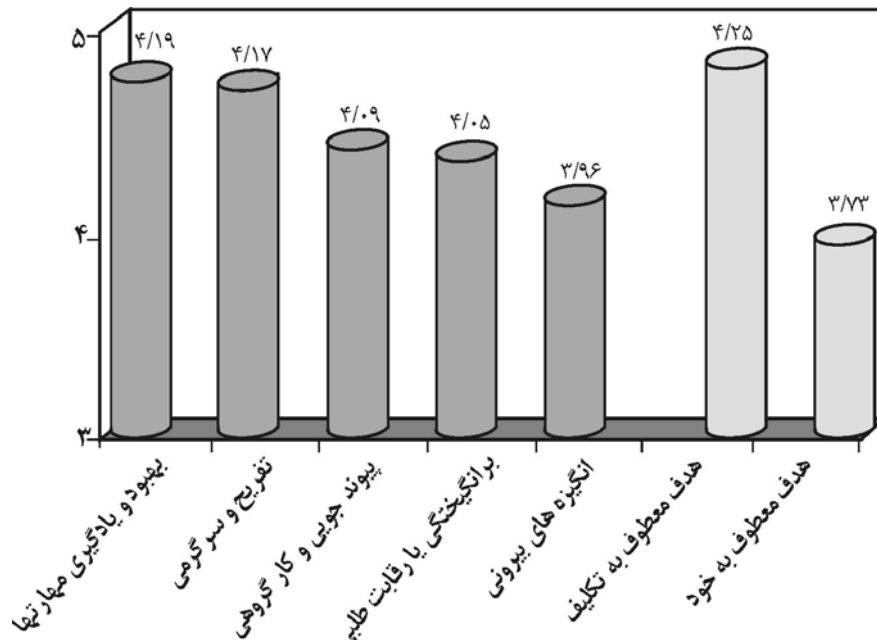
از پرسشنامه انگیزه‌های فعالیتهای بدنی فردریک و رایان (۱۹۹۳) برای اعتبار یابی ملاکی پرسشنامه □ PMQ (۸) و از روش همسانی درونی برای پایایی این پرسشنامه استفاده شد. ضرایب به دست آمده، به

نمودار ۱. میانگین متغیرهای تحقیق برای دانش آموزان راهنمایی

نمودار ۲. میانگین متغیرهای تحقیق برای دانش آموزان دبیرستانی

نمودار ۳. میانگین متغیرهای تحقیق برای دانشجویان

جدول ۲، نتایج تحلیل واریانس چند متغیره را برای آزمون فرضیه اول تحقیق نشان می دهد.

جدول ۲. تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) برای آزمون مقایسه انگیزش شرکت در فعالیتهای ورزشی ورزشکاران مورد تحقیق

منبع تغییر	ارزش	مقدار F	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	p
آزمون اثریلابی ^۱	۰/۰۶۵	۲/۶۴۶	۱۰/۰۰۰	۸۸۸/۰۰۰	۰/۰۰۴
آزمون لامبدای ویلکلز ^۲	۰/۹۳۶	۲/۶۴۳	۱۰/۰۰۰	۸۸۶/۰۰۰	۰/۰۰۴
آزمون اثر هتلینگ ^۳	۰/۰۶۷	۲/۶۴۱	۱۰/۰۰۰	۸۸۴/۰۰۰	۰/۰۰۴
آزمون بزرگترین ریشه روی ^۴	۰/۰۴۴	۳/۴۸۳	۵/۰۰۰	۴۴۴/۰۰۰	۰/۰۰۴

1. Pillis Trace
2. Wilk's Lamba
3. Hotelling's Tee
4. Roy's Largest Root

از پنج عامل انگیزه شرکت در فعالیتهای ورزشی با یکدیگر تفاوت دارند.
در ادامه جدول ۳، نتیجه نهایی تحلیل واریانس چند متغیره برای آزمون تفاوت بین انگیزه های سه گروه آورده شده است.

همان طور که از جدول ۲ بر می آید، برای متغیر مستقل مقطع تحصیلی، آزمونهای پیلاپی (F=۲/۶۴۶)، ویلکز (F=۲/۶۴۳)، هتلینگ (F=۲/۶۴۱) و بزرگ ترین ریشه روی (F=۳/۴۸۳) در سطح $P < 0/05$ معنادار شده اند. این یافته ها حاکی از آنند که آزمودنیها در مقاطع گوناگون، دست کم در یکی

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس چند متغیره (MANOVA) برای آزمون تفاوت بین عاملهای گوناگون انگیزش شرکت در فعالیتهای ورزشی در سه مقطع تحصیلی

منبع	شاخص آماری	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	مقدار F	سطح P
مقطع	پیوند جویی یا کار گروهی	۰/۳۸۷	۲	۰/۱۹۴	۱/۰۲۹	۰/۳۵۸
	تفریح و سرگرمی	۱/۳۵۷	۲	۰/۶۷۹	۳/۹۵	۰/۰۲۰
	انگیزه های بیرونی	۱/۲۱۳	۲	۰/۶۰۶	۳/۹۴	۰/۰۲۰
	بر انگیزختگی یا رقابت	۱/۱۸۱	۲	۰/۵۹۱	۳/۵۲	۰/۰۳۰
	بهبود و یادگیری مهارتها	۰/۱۰۱	۲	۰/۰۰۵	۰/۲۵۶	۰/۷۷۴
خطا	پیوند جویی یا کار گروهی	۷۴/۶۳۵	۴۴۷	۰/۱۸۸	-	-
	تفریح کردن	۶۸/۲۰۳	۴۴۷	۰/۱۷۲	-	-
	انگیزه های بیرونی	۶۱/۱۱۴	۴۴۷	۰/۱۵۴	-	-
	بر انگیزختگی یا رقابت	۶۶/۵۷۶	۴۴۷	۰/۱۶۸	-	-
	بهبود و یادگیری مهارتها	۷۸/۲۰۵	۴۴۷	۰/۱۹۷	-	-
کل	پیوند جویی یا کار گروهی	۶۷۰۵/۴۹۱	۴۵۰	-	-	-
	تفریح و سرگرمی	۶۷۰۵/۶۵۷	۴۵۰	-	-	-
	انگیزه های بیرونی	۶۶۵۱/۰۸۷	۴۵۰	-	-	-
	بر انگیزختگی یا رقابت	۶۷۱۴/۴۶۷	۴۵۰	-	-	-
	بهبود و یادگیری مهارتها	۶۹۶۲/۵۶۴	۴۵۰	-	-	-

جدول ۴. رابطه بین متغیرهای تحقیق برای دانش آموزان ورزشکار پسر پایه راهنمایی

انگیزش / هدف گرایی	پیوندجویی	تفریح کردن	انگیزه های بیرونی	برانگیختگی	بهبود مهارتها
معطوف به تکلیف	۰/۴۰* p=۰/۰۰۰	۰/۴۱* p=۰/۰۰۰	۰-/۱۸* p=۰/۰۰۲	۰/۲۶* p=۰/۰۰۰	۰/۴۵* p=۰/۰۰۰
معطوف به خود	-۰/۱۰ p=۰/۱۲	۰/۰۹ p=۰/۲۵	۰/۴۲* p=۰/۰۰۰	۰/۰۱۵ p=۰/۲۶	-۰/۱۰ p=۰/۱۲

ضرایب همبستگی در جدولها نشان می دهند که بین هدفگرایی معطوف به تکلیف با تمام ابعاد انگیزه های دانش آموزان پایه راهنمایی همبستگی معنادار وجود دارد. هدفگرایی معطوف به خود، فقط با انگیزه های بیرونی همبستگی معناداری دارد. برای دانش آموزان دبیرستانی، هدفگرایی معطوف به تکلیف با تمام ابعاد انگیزه ها به جز پیوند جویی یا دوستیابی همبستگی معناداری دارد و هدف گرایی معطوف به خود، فقط با انگیزه های بیرونی همبستگی معناداری دارد. برای دانشجویان، بین هدف گرایی معطوف به تکلیف با تمام ابعاد انگیزه ها به جز انگیزه های بیرونی همبستگی معناداری وجود دارد و هدف گرایی معطوف به خود فقط با انگیزه های بیرونی همبستگی معناداری دارد.

مقادیر F و سطوح معناداری آنها در جدول ۳ نشان می دهند که سه گروه آزمودنی در عاملهای پیوندجویی یا کار گروهی ($F=۱/۰۲۹$ و $P=۰/۳۵۸$) و بهبود و یادگیری مهارتها ($F=۰/۲۵۶$ و $P=۰/۷۷۴$) تفاوت معناداری با یکدیگر ندارند. ولی آزمودنیها در عاملهای تفریح و سرگرمی ($F=۳/۹۵$ و $P=۰/۰۲۰$)، انگیزه های بیرونی ($F=۳/۹۴$ و $P=۰/۰۲۰$) و برانگیختگی یا رقابت طلبی ($F=۳/۵۲$ و $P=۰/۰۳۰$) با هم تفاوت معناداری دارند.

برای بررسی فرضیه های ۲، ۳ و ۴ یعنی رابطه بین هدف گرایی ورزشی و انگیزه های شرکت ورزشکاران، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. جدولهای ۴، ۵ و ۶ نتایج این ارتباط را نشان می دهند.

جدول ۵. رابطه بین متغیرهای تحقیق برای دانش آموزان ورزشکار دبیرستانی

انگیزش / هدف گرایی	پیوندجویی	تفریح کردن	انگیزه های بیرونی	برانگیختگی	بهبود مهارتها
معطوف به تکلیف	۰/۰۸ p=۰/۲۷	۰/۲۲* p=۰/۰۰۳	۰-/۲۳* p=۰/۰۰۳	۰/۲۲* p=۰/۰۰۳	۰/۱۹* p=۰/۰۰۴
معطوف به خود	-۰/۱۱ p=۰/۱۲	۰/۰۴ p=۰/۲۲	۰/۲۵* p=۰/۰۰۰	۰/۰۰۶ p=۰/۹۴	-۰/۰۱۵ p=۰/۸۵

جدول ۶. رابطه بین متغیرهای تحقیق برای دانشجویان ورزشکار

انگیزش / هدف گرای	پیوند جویی	تفریح کردن	انگیزه های بیرونی	برانگیختگی	بهبود مهارتها
معطوف به تکلیف	۰/۳۸* p=۰/۰۰۰	۰/۳۵* p=۰/۰۰۰	-۰/۰۳ p=۰/۷۴	۰/۴۴* p=۰/۰۰۰	۰/۴۴* p=۰/۰۰۰
معطوف به خود	۰/۰۵ p=۰/۶۲	۰/۰۴ p=۰/۳۵	۰/۴۵* p=۰/۰۰۰	۰/۳۰* p=۰/۰۰۰	۰/۰۹ p=۰/۱۳

بحث و نتیجه گیری

نتایج نشان دادند که مهم ترین انگیزه آزمودنیها از شرکت در فعالیتهای ورزشی، بهبود و یادگیری مهارتهاست. گاکس (۲۰۰۲)، استادلیس و همکارانش (۲۰۰۱)، مالت و فلتز (۲۰۰۱)، زاهاریدیس و بیدل (۲۰۰۰)، کیرکی و همکارانش (۱۹۹۹)، نیکولز و همکارانش (۱۹۹۹) و بنار (۱۳۸۰) نیز در مطالعات خود به نتایج مشابهی دست یافتند. آنها انگیزش پیشرفت را نیز عامل یادگیری تکالیف جدید در بین فراگیران می دانند.

نتایج حاکی از آن بودند که بین انگیزه شرکت آزمودنیها در فعالیتهای ورزشی در سه مقطع تحصیلی تفاوت معناداری وجود داشت. نتایج نشان دادند که دانشجویان ورزشکار در عامل تفریح و سرگرمی (انگیزه درونی) از دو گروه دیگر بالاتر و در انگیزه های بیرونی نسبت به دو گروه دانش آموز پایین تر بودند. در عامل برانگیختگی یا رقابت طلبی (انگیزه درونی) تفاوت بین دو گروه دانش آموزی معنادار و برتری با دانش آموزان دبیرستانی بود. کیرکی و همکارانش (۱۹۹۹) نیز عامل انگیزش درونی را در گروه های متفاوت سنی مورد مطالعه قرار دادند و به نتایج مشابهی دست یافتند. نتایج این تحقیق و نتایج مطالعات دیگران نشان دادند که با بالا

رفتن سن، انگیزش های درونی برای شرکت در فعالیتهای ورزشی نیز افزایش می یابد. چنین به نظر می رسد که با افزایش سن، انگیزش شرکت خود را در فعالیتهای ورزشی تفریح، سرگرمی و لذت بردن ارزیابی کند و کمتر به انگیزش های بیرونی آن توجه می کند.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان دادند که بین هدف گرای ورزشی معطوف به تکلیف با انگیزه های درونی، همبستگی مثبت و معنادار و با انگیزه های بیرونی همبستگی منفی و معناداری وجود داشت. بین هدف گرای معطوف به خود و انگیزه های بیرونی همبستگی مثبت و معناداری یافت شد. این یافته ها با نتایج تحقیقات لیندرن و سیت (۲۰۰۴)، مالت و فلتز (۲۰۰۱)، ترژر و همکارانش (۲۰۰۰)، زاهاریدیس و بیدل (۲۰۰۰) همخوان و با نتایج تحقیقات استینبرگ و همکارانش (۲۰۰۰) ناهمخوان بودند. دلیل همخوانی این تحقیق با تحقیقات یاد شده این است که با افزایش انگیزش های درونی آزمودنیها، هدف گرای معطوف به تکلیف آنها نیز افزایش می یابد و بالعکس با کاهش انگیزش های بیرونی آزمودنیها، هدف گرای معطوف به تکلیف افزایش می یابد. ضمناً با افزایش انگیزش های بیرونی آزمودنیها، هدف گرای معطوف به خود نیز افزایش

ورزشکاران را شناسایی کنند و با تعیین اولویتها در تغییر نگرش ورزشکاران نسبت به فعالیتهای ورزشی تأثیر بگذارند. زمانی افراد برای شرکت در فعالیتهای ورزشی انگیزش پیدا می‌کنند که مسئولان و دست‌اندرکاران، توانایی شناخت نیازهای شرکت‌کنندگان را داشته باشند (۱۹).

نتایج تحلیل داده‌های تحقیق نشان دادند که مهم‌ترین انگیزه دانش‌آموزان و دانشجویان ورزشکار برای شرکت در فعالیتهای ورزشی، بهبود و یادگیری مهارتهاست. از این رو، پیشنهاد می‌شود که مربیان قبل از شرکت تیمها در مسابقات، به بهبود و توسعه مهارتهای ورزشی ورزشکاران بپردازند. ضمناً، چون رقابت و برانگیختگی می‌تواند به نتایج بهتری برای شرکت در مسابقات منجر شود، به نظر می‌رسد که با افزایش این انگیزشها به ماندگاری ورزشکاران در ورزشها کمک کند.

پیدا می‌کند. هدف‌گرایی معطوف به تکلیف، بازتاب توانایی ورزشکار برای تسلط بر تکالیف یا بهتر شدن مهارت است. موفقیت برحسب معیارهای درونی (خود ارجاعی) تعریف می‌شود و تابعی از مقایسه عملکرد فعلی با عملکرد قبلی شخص است و در مقابل، هدف‌گرایی معطوف به خود مربوط به برقراری دیدگاههای مثبت درباره توانایی شخص و پرهیز از قضاوتهای منفی در توانایی اوست (دیگر ارجاعی) که همبستگیهای به دست آمده نیز دلیلی برای تأیید این موضوع هستند. دلیل ناهمخوانی این یافته با تحقیق یاد شده را می‌توان به علت ماهیت ورزشهای رزمی دانست که اصولاً هدف‌گرایی متفاوتی را می‌طلبد (۱۸).

بنابراین، چون ورزشکاران در انگیزه‌ها و نوع هدف‌گرایی با هم تفاوت دارند، برای مربیان ضروری است که این گونه ویژگیهای رفتاری

منابع

۱. انشل، مارک هوارد، ۱۹۹۳، روان‌شناسی ورزش (از تئوری تا عمل)، مترجم: علی اصغر مسدد، ۱۳۸۰، تهران: انتشارات اطلاعات.
۲. بنار، نوشین، ۱۳۸۱، بررسی هدف دانش آموزان از فعالیت در کلاسهای تربیت بدنی مدرسه‌های راهنمایی و دبیرستان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان.
۳. گیل، دایان، ۱۹۹۹، پویاییهای روان‌شناختی در ورزش، مترجم: نورعلی خواجوند، ۱۳۸۳، تهران: انتشارات کوثر.
- 4 . Bowman, M. Flower, N. Machuga, J. (2001). Motivation differences between group and individual athletic teams participation in intercollegiate and intramural sport. *Journal of Sport & Exercise Psychology (JSEP)*, Supplement. 23 (6): 145–160.
- 5 . Coetzee, M. Viljoen, L. (2002). Reason for involvement in sport. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation* . 24(2):13-22.
- 6 . Cox, R.H. (2002). *Sport Psychology: Concepts and Applications*, Mc. Graw Hill, 5 th Ed, Part II: 108–110.
- 7 . Duda, J.L. (1993). Interdependencies between the perceived and self-report goal orientations of young athletes and their parents. *Pediatric Exercise Science*. 5: 234-241.
- 8 . Fredrick, C.M. & Ryan, R. M. (1993). Differences in motivation for sport and exercise and their relations with participation and mental health. *Journal of sport behavior*. 16: 124-146.
- 9 . Gill, D. Gross, J. & Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sports Psychology*. 14 (1): 11-14.
- 10 . Harrison, L.A and Lynch, A.B. (2005). Social role theory and the perceived gender role orientation of athletes, *Journal of Sex Roles*. 52(4):227-236.
- 11 . Kirkby, R. J, Kolt, G.S and Liu, J. (1999) Participation motives of young Australian and Chinese gymnasts *Perception of Motor Skills*. 88(2):363-73.
- 12 . Lindner, J. K. & Sit, H. P. (2004). Motivational orientations in youth sport participation: Using Achievement Goal Theory and Reversal Theory Institute of Human Performance, The University of Hong Kong, 111–113 Pokfulam Road, Hong Kong, China.
- 13 . Liukkonen, J . Jaakkola, T, Biddle, S and Leskinen, E. (2003). Motivational antecedents of physical activity in Finnish youth. University of Jyväskylä, Department of Physical Education, Finland .
- 14 . Malete, L & Feltz, D.L. (2001). Participant motivation achievement goal orientations and patterns of physical activity involvement among botswana youths. *Journal Sport & Exercise Psychology (JSEP)*, Supplement. 23 (16): 145–164.
- 15 . Nichols, C., Pearce, T.J. and Phlz, K.C. (1999). Purpose for participation in sport: a comparison of gender, age and level of involvement in an Australian setting. *Journal of Social Work Education* . 30(3): 348-62.
- 16 . Roberts, G. C & Balaque, G. (1998). Achievement goals in sport: the development and validation of Perception of Success Questionnaire. *Journal of sports Sciences*. 16(4): 78-90.
- 17 . Stadulis, R. Neal – Barnett, A. McCracken, M. and et al. (2001). Winning versus playing: Children preferences for and perceptions of the competitive setting. *Journal of Sport & Exercise Psychology (JSEP)*, Supplement. 23 (37): 39–69.
- 18 . Steinberg, G.M. Singer, R.N and Murphey, M. (2000). The benefits to sport achievement when a multiple goal orientation is emphasized. *Journal of Sport Behavior (JSB)*. 23 (4): 407–422.
- 19 . Trembath, E.M. Szabo, A. and Baxter, M.J. (2002). Participation Motives in Leisure Center Physical Activities . *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*.

- 20 . Treasure, D.C. Carpenter, P.J and Power, K.T.D. (2000). Relationship between achievement goal orientations and the perceived purposes of playing rugby union for professional and amature players. *Journal of Sports Sciences (JSS)*. 18 (8): 571-577.
21. Zahariadis, P.N., & Biddle S.J.H. (2000). Goal orientations and participation motives in physical education and sport: their relationships in English school children. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*. Retrieved May 5, 2001 from http://www.athleticinsight.com/Vol2Iss1/English_Children.htm

Archive of SID